

these persons to avoid or mitigate criminal liability.

It has been established that the conduct of overt and undercover activities (investigative actions) with the use of members of the public by criminal police units is regulated by criminal procedural codes, laws on the police, on criminal intelligence, on countering crime both as a whole and in separate areas, as well as instructions, directives, regulations

The laws of the member states of the European Union on the use and protection of the rights of whistleblowers were analyzed (Austria, Belgium, Bulgaria, Denmark, Finland, Greece, Ireland, Italy, Latvia, Lithuania, Malta, Portugal, Romania, Slovenia, Spain, Sweden). It has been established that one of the promising directions for improving the legal basis for the use of the public by the criminal police during the fight against crime is the introduction of whistleblower programs similar to foreign ones. The priority areas for improvement of the regulatory and legal framework in Ukraine in areas of countering crime are proposed, namely regarding countering: criminal offenses of a general criminal orientation; a criminal offense of economic orientation; a criminal offense in cyberspace; organized and transnational crime; a criminal offense in the field of illegal drug trafficking, weapons, human trafficking, etc.

It is proposed to introduce in Ukraine the practice of concluding agreements on police cooperation with public (volunteer) organizations

The expediency of borrowing foreign experience in involving members of the public to identify persons and facts of operational interest, as well as recording their criminally illegal actions (documentation of criminal activity) based on the crowdsourcing model, the concept of which must be foreseen in the crime prevention strategy, is substantiated. It was established that such a model of tripartite relations is «win-win-win» for all parties and requires appropriate regulatory and legal regulation.

Keywords: *whistleblower, public whistleblower, crowdsourcing, regulatory act, crime prevention.*

УДК 343.98

DOI: 10.31733/2078-3566-2023-1-309-315

Володимир ВОЛОШИН[©]

кандидат наук з державного управління
(Національна академія Державної прикордонної
служби України імені Богдана Хмельницького,
м. Хмельницький, Україна)

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВИХ ПІДРОЗДІЛІВ ДО ЗАПОБІГАННЯ КОНФЛІКТАМ У ОПЕРАТИВНОМУ СПІЛКУВАННІ

У статті висвітлено особливості формування готовності майбутніх офіцерів оперативно-розшукових підрозділів до запобігання конфліктам у оперативному спілкуванні. Пропонується конфлікти в оперативно-розшуковій діяльності поділити на позитивні та негативні. Звертається увага на необхідність перегляду методики підготовки офіцерів оперативно-розшукових підрозділів з урахуванням потреб сучасності та інформаційно-технічних особливостей передачі інформації під час комунікації. Вказано на необхідність урахування в оперативному спілкуванні морально-психологічного стану українського суспільства. Надано пропозиції щодо забезпечення підготовки майбутніх офіцерів оперативно-розшукових підрозділів з урахуванням сучасних реалій для забезпечення ефективного виконання завдань оперативно-розшукової діяльності.

Ключові слова: *оперативне спілкування, комунікація, конфлікт, психологія, метод контактної взаємодії, оперативно-розшукова діяльність, підготовка майбутніх офіцерів.*

Постановка проблеми. Людина є соціальною істотою, а тому її існування передбачає, за невеликим винятком, постійну взаємодію з іншими індивідами через спілкування. І навіть сучасний інформаційно-технічний прогрес, який, серед іншого, значно зменшив потребу у реальному спілкуванні та перевів його у віртуальну (мережеву) сферу, не передбачає відходження від основних норм спілкування. Адже сприйняття у людей залишається таким самим і залежно від того, які цілі спілкування ми ставимо, такі правила і застосовуємо. Для флірту – фліртуємо, для налагодження ділових контактів – дотримуємось ділового етикету під час комунікації, для отримання

© В. Волошин, 2023

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-2613-7115>

vovan9607@ukr.net

інформації – пристосовується під співрозмовника. Єдина відмінність – це шляхи передавання інформації, а також підвищена здатність до її викривлення внаслідок відсутності безпосереднього контакту як з боку суб'єкта спілкування, так і з боку об'єкта.

При цьому, незважаючи на незмінність основних правил та вимог до спілкування, вказані вище зміни та інформаційно-технічні особливості потребують поведінкового коригування учасниками комунікуючого процесу для досягнення поставлених цілей та ефективного виконання покладених обов'язків. Зокрема, це повною мірою стосується оперативних працівників, основним завданням яких є отримання оперативно значущої інформації та подальшого її використання в оперативно-службовій діяльності.

Водночас коригування потребують як вміння та навички вже діючих оперативних працівників, так і підготовка майбутніх офіцерів оперативних підрозділів, навчання яких часто здійснюється на застарілих методичних матеріалах та практиках.

Більше того, підготовка майбутніх офіцерів потребує реформатування з урахуванням динамічності інформаційно-технічного процесу для забезпечення можливості швидкої адаптації до нових умов.

Особливу актуальність вказані питання набувають у сфері запобігання конфліктам в оперативному спілкуванні, що безпосередньо пов'язане з ефективністю оперативної комунікації взагалі. Адже конфлікти є постійним супутником міжособистісної комунікації, а тому уміння їм запобігати або керувати ними дозволяють ефективно здійснювати оперативно-розшукову діяльність та досягати поставлених цілей під час оперативного спілкування.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми.

Враховуючи те, що оперативне спілкування має головне місце серед способів отримання оперативно значущої інформації, важливо забезпечувати його ефективність, що неможливо без запобігання конфліктам, які можуть справляти деструктивний вплив на цілі спілкування. Сучасні здобутки оперативно-розшукової науки в частині оперативного спілкування стали результатом багаторічних досліджень провідних вітчизняних науковців, а саме: Д. Александрою, К. Антоною, Б. Бараненка, О. Бандурки, О. Бочкового, І. Денисової, О. Долженкова, В. Євтушка, І. Козаченка, Я. Кондратьєва, І. Паршина, М. Перепелиці, В. Пчолкіна, В. Регульського, Б. Розовського, В. Сілюкова, О. Шумілова та ін.

Вказане підтверджує актуальність обраної тематики та необхідність проведення додаткового наукового дослідження, адже світосприйняття людей постійно змінюється, а тому необхідно готувати майбутніх офіцерів з урахуванням актуальних потреб практики для подолання суперечностей в оперативному спілкуванні, або використання цих суперечностей на свою користь, з метою виконання завдань оперативно-розшукової діяльності.

Метою статті є аналіз науково-теоретичних джерел та практики здійснення оперативно-розшукової діяльності для висвітлення питань щодо формування готовності майбутніх офіцерів оперативно-розшукових підрозділів до запобігання конфліктам в оперативному спілкуванні.

Виклад основного матеріалу. Життя у соціумі – це постійна комунікація, яка неможлива без різних суперечностей між індивідами, адже не завжди збігаються життєві орієнтири, цінності, погляди тощо. Такі суперечності можуть перерости у конфлікти, що справляють деструктивний вплив на відносини комунікуючих сторін.

Водночас деструктивний вплив в оперативно-розшуковій діяльності може носити як негативний, так і позитивний характер. При цьому можна виділити безумовно негативний характер конфліктів в оперативно-розшуковій діяльності, наприклад, внутрішні конфлікти при спілкуванні оперативних працівників між собою або з керівництвом оперативного підрозділу. Бувають також і умовно негативні конфлікти, які можуть виникати як між оперативником і об'єктом оперативного спілкування, так і між об'єктами оперативно-розшукової діяльності.

До позитивних конфліктів ми відносимо ті, які спровоковані оперативними працівниками для досягнення цілей оперативно-розшукової діяльності, або ті, які самі виникли, але можуть бути використані в цілях оперативно-розшукової діяльності.

Важливо зауважити, що знання сутності конфліктів, їх вчасне розпізнавання та навички керування ними дозволяють або запобігти негативним конфліктам, або

мінімізувати їх негативні наслідки, а в окремих випадках використати їх у своїх цілях та перевести в категорію позитивних.

Проте це не просте завдання і без належної теоретичної та практичної підготовки реалізувати його буде надто складно, навіть за умов наявності практичного досвіду в оперативно-розшуковій діяльності.

Отже, зважаючи на вищевказане, найбільший інтерес для нас становить саме негативні конфлікти, які справляють деструктивний вплив на оперативне спілкування та яким потрібно запобігати для ефективного здійснення оперативно-розшукової діяльності. Адже основою оперативно-розшукової діяльності є інформація, яка здобувається, у тому числі завдяки спілкуванню, і конфлікти у даному випадку не дозволять її здобути взагалі, або не у тому обсязі, який необхідний для виконання покладених завдань та досягнення поставлених цілей.

Потрібно враховувати, що конфлікти в оперативному спілкуванні є чинниками, що впливають на кінцевий результат. Знання їх природи, динаміки розвитку, а також шляхів подолання є основою ефективного здійснення оперативно-розшукової діяльності та досягнення її мети.

При цьому треба пам'ятати, що конфлікт є, насамперед, лише сигналом про наявність невирішеної проблеми у відносинах з відповідним об'єктом під час оперативного спілкування, і цю проблему треба проаналізувати, зрозуміти й вирішити, якщо мета спілкування важлива та ще не досягнута [4, с. 144–150].

Насамперед, потрібно усвідомити саму сутність спілкування, що дасть змогу виявити його особливості та можливі суперечності. Зокрема, у найбільш загальному визначенні спілкування – це універсальна реальність людського буття, яка породжується і підтримується різноманітними формами людських стосунків. У цій реальності формуються і розвиваються як різні види соціальних відносин, так і психологічні особливості окремої людини [7, с. 371]. Проте таке розуміння не відображає усієї специфіки оперативного спілкування, адже не може пояснити ті явища і процеси, які мають місце під час спілкування оперативного працівника з громадянами під час здійснення оперативно-розшукової діяльності.

Вивчення оперативного спілкування, як найбільш екстремальної форми спілкування через свою емоційну завантаженість, дозволило запропонувати власне визначення оперативного спілкування, під яким розуміємо інформаційні взаємозв'язки між відповідними суб'єктами, пов'язані з виконанням завдань оперативно-розшукової діяльності. Така інтерпретація оперативного спілкування відповідає загальному уявленню про спілкування в галузі соціальної психології, виділяючи три сторони спілкування: комунікативну (передача інформації), інтерактивну (взаємодія) та перцептивну (взаємсприйняття). «Комунікативність передбачає узагальнення всіх інформативних процесів, що відбуваються між людьми. Взаємодія – це обмін діями, вчинками. Перцептивність процесу спілкування включає сприйняття партнерами один одного, інтерпретацію отриманих результатів їх оцінювання і т. д.» [8, с. 5].

На етапі підготовки, майбутнім офіцерам оперативно-розшукових підрозділів важливо розуміти, що наявність вищевказаних елементів цілком відповідає структурі спілкування оперативного працівника з іншими особами як під час проведення оперативно-розшукових заходів, а також у спілкуванні загалом, забезпечуючи при цьому обмін інформацією, тобто комунікацію.

Зі свого боку, комунікація – це завжди взаємодія, тому лише умовно вона може розглядатись як самостійна інформаційна сторона міжособистісного спілкування. Процес спілкування передбачає обмін інформацією, яка змінюється та переходить у загальне смислове поле партнерів. При цьому формування загального інформаційно-смислового простору не передбачає взаєморозуміння партнерів, адже на комунікативний процес впливає багато специфічних психологічних механізмів і феноменів. Інтерактивна сторона спілкування – це та його сторона, яка фіксує не тільки обмін інформацією, але й організацію сумісних дій, що дозволяє реалізувати суб'єктам певну ціль [2, с. 49–58].

У цьому сенсі варто усвідомлювати, що спілкування та комунікація споріднені поняття, але не тотожні, адже обмін інформацією, тобто комунікація, може здійснюватись і без спілкування та відбуватись між конфліктуючими сторонами. Отже, комунікація без спілкування можлива, а ось спілкування без комунікації – ні.

Повертаючись до висвітлення конфліктів у оперативному спілкуванні, варто зауважити, що відсутність взаєморозуміння у єдиному інформаційному полі суб'єктів

спілкування пояснюється наявністю психологічних бар'єрів: байдужості, підозрливості, ворожості, пересичення спілкуванням тощо. Усе це призводить до так званих конфліктів спілкування в оперативно-розшуковій діяльності. Практика свідчить, що психологічні бар'єри (насамперед, інтелектуальний, емоційно-вольовий, мотиваційний) в оперативно-розшуковій діяльності набувають особливого, специфічного характеру [3, с. 255–257].

Зокрема, інтелектуальний бар'єр виявляється у розбіжностях цінностей, моральних поглядів і залежить від об'єкту оперативного контакту. Усунення чи мінімізація такого психологічного бар'єру відбувається шляхом з'ясування моральних позицій та їх коригування.

Емоційно-вольовий бар'єр виявляється через негативний емоційний стан однієї чи обох сторін на певний момент (страх, розлючення, погані настрої тощо). Можливе також завчасно сформоване негативне ставлення об'єкта впливу до працівника оперативно-розшукового підрозділу. Усувається такий бар'єр шляхом уважного ставлення до об'єкта спілкування, а також шляхом створення сприятливих зовнішніх умов для спілкування.

Мотиваційний бар'єр може виявлятися у випадку, коли об'єкту спілкування завчасно відомо про службову належність працівника оперативно-розшукового підрозділу і цей факт не збігається з внутрішньо мотиваційними установками об'єкта спілкування. Вказаний бар'єр найменш сприятливий для впливу і може подотатись за умови контрмотивів конструктивного характеру.

Звісно, вказані вище особливості оперативного спілкування можна засвоїти шляхом активного практичного здійснення оперативно-розшукової діяльності, але цей шлях тривалий та насичений помилковими рішеннями, що у результаті формує досвід. І це добре, коли такий досвід приходить без наслідків, адже невчасне та неправильне реагування на деструктивний вплив бар'єрів в оперативному спілкуванні можуть мати непередбачувані наслідки: від міжособистісного напруження у спілкуванні, до відкритих конфліктів з настанням тяжких наслідків.

Якщо деструктивний вплив бар'єрів оперативного спілкування призвів до інтенсивного та тривалого конфлікту, то в будь-якої сторони оперативного спілкування (імовірноше в об'єкта ОРД) можуть виникнути й закріпитися досить різкі оборонні реакції, готовність до нападу, до знешкодження джерела небезпеки, тобто така поведінка, яка цілком входить до структури особистості, спотворюючи при цьому характер її мислення, вчинків і почуттів. Це дуже небезпечні психологічні феномени, які треба постійно враховувати під час здійснення оперативного спілкування [1, с. 180–185].

Саме тому важливо оволодіти знаннями та навиками щодо попередження конфліктів в оперативному спілкуванні на початковому етапі підготовки майбутніх офіцерів оперативно-розшукових підрозділів, забезпечуючи при цьому максимальну ефективність здійснюваних нами заходів у практичній діяльності.

Крім того, потрібно враховувати і зміну комунікативного простору за сучасних умов, тобто того соціально-психологічного середовища, в якому здійснюється комунікація. Адже сьогоднішнє українське суспільство не можна порівнювати з суспільством зразка 2021 року. Повномасштабне російське вторгнення цілковито змінило соціально-психологічні умови українського суспільства, що вплинуло на усі, без винятку, сфери його існування. Українське суспільство стало більш чутливим, емоційним, психічно навантаженим, що у сукупності підвищує його конфліктність, що важливо враховувати, у тому числі й під час планування та здійснення оперативно-розшукової діяльності.

Важливо розуміти, що психоемоційна напруженість в українському суспільстві, навіть за умови швидкого закінчення війни, швидко не мине. А тому потрібно це враховувати під час розробки навчальних планів та методичних рекомендацій для підготовки майбутніх офіцерів оперативно-розшукових підрозділів.

Необхідно вже зараз готуватись до того, що подальше здійснення оперативно-розшукової діяльності буде супроводжуватись підвищеною конфліктністю об'єктів оперативного спілкування, що потребуватиме активних дій зі сторони суб'єктів оперативно-розшукової діяльності щодо попередження конфліктів та мінімізації їх негативних наслідків.

Основним завданням при цьому має бути встановлення психологічного контакту, який залежить від ретельної підготовки оперативного працівника, знання ним психологічного портрету особи-об'єкта, його «сильних» і «слабких» якостей, а також

«зон дискомфорту», яких доречно уникати в процесі спілкування.

При налагодженні ефективного контакту з об'єктом оперативного впливу низка його особистісних сторін – соціальне становище, наявність або відсутність зацікавленості в знайомстві з оперативним працівником, мотивація спілкування, система установок і цінностей (зокрема, установка щодо насилля) є небезпечними (конфліктними) факторами комунікаційних стосунків. Вказані фактори здатні породжувати основну суперечність конфліктного характеру – протистояння двох сторін, але конфлікт сам собою вони не створюють. Тобто зазначені особливості є рушійною силою виникнення суперечностей, завдяки яким визріває конфлікт між оперативним працівником і об'єктом впливу.

Цілком доречним у цьому випадку є використання здобутків соціальної психології. Наприклад, Л. Б. Філонов виокремлює шість етапів встановлення психологічного контакту та описує приблизно 90 прийомів, що можуть застосовуватися при контактній взаємодії працівників оперативно-розшукових підрозділів. Для цього використовується методика контактної взаємодії (МКВ), яка дозволяє усувати психологічні бар'єри, організувати зближення і правильно діагностувати суперечливі якості особи об'єкта [6, с. 33–42].

Ефективне застосування МКВ передбачає слідування основним її стадіям, які відображають етапи встановлення та підтримки співробітництва, а також дозволяють долати конфліктне напруження: перша стадія – накопичення згоди, суть якої полягає в тому, що супротивника втягують у справу; друга стадія – стадія пошуку загальних або інтересів, що збігаються; третя стадія – прийняття принципів і чеснот, пропонує для спілкування; четверта стадія – виявлення якостей, небезпечних для спілкування; п'ята стадія – пристосовування до партнера; шоста стадія – вироблення загальних правил контактної взаємодії [5, с. 206–210].

Майбутнім офіцерам оперативно-розшукових підрозділів важливо розуміти, що у їх розпорядженні під час здійснення оперативно-розшукової діяльності буде широкий інструментарій впливу, який дозволить поєднувати професійні та психологічні знання з метою встановлення психологічно грамотного і ефективного контакту з об'єктом оперативного інтересу, що до того ж є запорукою подальшого формування довірчих стосунків.

Висновки. Отже, сьогодення показує, що українське суспільство невпинно змінюється, так само як змінюються й умови його існування. При цьому ці зміни зумовлені як довоєнним розвитком суспільства, враховуючи його проєвропейську орієнтованість, так і російським вторгненням, яке прискорило і так динамічні трансформаційні процеси.

У таких умовах потребує змін і оперативно-розшукова діяльність, ефективність якої цілком і повністю залежить від здатності працівників оперативних підрозділів здобувати оперативно значущу інформацію.

Саме тому важливим є негайно орієнтувати методико-практичне забезпечення підготовки майбутніх офіцерів оперативно-розшукових підрозділів до сучасних та прогнозованих майбутніх умов здійснення оперативно-розшукової діяльності. Забезпечуючи при цьому ефективне оперативне спілкування з попередженням конфліктів в умовах підвищеного психоемоційного напруження серед об'єктів оперативної уваги, а також у суспільстві загалом.

При цьому висвітлені прийоми та засоби попередження конфліктів в оперативному спілкуванні доцільно використовувати як під час налагодження оперативних контактів для отримання оперативно значущої інформації, так і під час спілкування між самими працівниками оперативних підрозділів. Адже деструктивне спілкування між оперативними працівниками та конфлікті ситуації між ними неминуче знижують ефективність оперативно-розшукової діяльності.

Знання природи конфліктів, динаміки їх розвитку, а також шляхів подолання становить суттєву складову професійно-психологічної підготовки майбутніх офіцерів оперативно-розшукових підрозділів.

Список використаних джерел

1. Бараненко Б. І., Александров Д. О., Бочковий О. В. Використання психологічних знань у оперативно-розшуковій діяльності органів внутрішніх справ України за сучасних умов: навч.-практ. посібник / за ред. д-ра юрид. наук, проф. А. В. Іщенко, д-ра психол. наук, проф. В. С. Медведєва. Київ : ДНДІ МВС України, Харків : Мачулін, 2015. 322 с.

2. Грібов М. Л. Психологічні особливості спілкування негласного штатного працівника з громадянами при виконанні завдань по боротьбі з організованою злочинністю. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. 2007. Вип. 16. С. 49–58.
3. Гусєва К. А. Особливості суперечностей в оперативному спілкуванні та шляхи їх подолання. *Стан, проблеми та перспективи сучасної юриспруденції України в умовах євроінтеграції : правові та суспільні аспекти*. 2015. С. 255–257.
4. Александров Д. О., Бараненко Б. І., Богучарова О. І. Конфлікти в оперативно-розшуковій діяльності кримінальної поліції України [Peculiarities of contradictions in operational communication and ways to overcome them. The state, problems and prospects of modern Ukrainian jurisprudence in the conditions of European integration] : навч.-практ. посібник. Луганськ : ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2018. 678 с.
5. Мороз Л. І. Комплекс вправ для формування умінь встановлювати стосунки, засновані на довірі. *Теорія та досвід застосування тренінгових технологій у практичній психології : матеріали II Всеукр. науково-практ. конф. (м. Київ, 20 жовт. 2005 р.)* Київ : Київ. юрид. ін-т МВС, 2005. С. 206–210.
6. Мороз Л. І., Яковенко С. І. Встановлення психологічного контакту працівниками внутрішніх справ при спілкуванні з різними категоріями громадян. *Практична психологія та соціальна робота*. 2005. № 11. С. 21–37. № 12. С. 16–29. 2006. № 1. С. 33–42.
7. Москаленко В. В. Соціальна психологія. Київ : Центр навч. книги, 2005. 624 с.

Надійшла до редакції 06.03.2023

References

1. Baranenko, B. I., Aleksandrov, D. O., Bochkovi, O. V. (2015) Vykorystannia psykholohichnykh znan u operatyvno-rozshukovii diialnosti orhaniv vnutrishnikh sprav Ukrainy za suchasnykh umov [The use of psychological knowledge in operational and investigative activities of the internal affairs bodies of Ukraine under modern conditions] : navch.-prakt. posib. / za red. d-ra yuryd. nauk, prof. A. V. Ishchenka, d-ra psykhol. nauk, prof. V. S. Medvedieva. Kyiv : DNDI MVS Ukrainy, Kharkiv : Machulyn, 322 p. [in Ukr.].
2. Hribov, M. L. (2007) Psykholohichni osoblyvosti spilkuvannia nehlasnoho shtatnoho pratsivnyka z hromadianamy pry vykonanni zavdan po borotbi z orhanizovanoi zlochynnisti [Psychological features of the communication of an undercover full-time employee with citizens when performing tasks to combat organized crime]. *Borotba z orhanizovanoi zlochynnisti i koruptsiiei (teoriia i praktyka)*. Issue 16, pp. 49–58. [in Ukr.].
3. Husieva K. A. (2015) Osoblyvosti superechnosteï v operatyvnomu spilkuванні ta shliakhy yikh podolannia [Peculiarities of contradictions in operational communication and ways to overcome them]. *Stan, problemy ta perspektyvy suchasnoi yurysprudentsii Ukrainy v umovakh yevrointehratsii : pravovi ta suspilni aspekty*, pp. 255–257. URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/jspui/handle/123456789/8936> [in Ukr.].
4. Aleksandrov, D. O., Baranenko, B. I., Bohucharova, O. I. (2018) Konfliktky v operatyvno-rozshukovii diialnosti kryminalnoi politsii Ukrainy [Conflicts in operational investigative activities of the criminal police of Ukraine] : navch.-prakt. posibnyk. Luhansk : LDUVS im. E. O. Didorenka, 678 p. [in Ukr.].
5. Moroz, L. I. (2005) Kompleks vprav dlia formuvannia uminnia vstanovliuvaty stosunky, zasnovani na dovirі [A set of exercises for building the ability to establish relationships based on trust]. *Teoriia ta dosvid zastosuvannia treninhovykh tekhnolohii u praktychnii psykholohii : materialy II vseukr. nauk.-prakt. konf. (m. Kyiv, 20 zhovt. 2005 r.)*. Kyiv : Kyiv. in-t vnutr. sprav MVS, pp. 206–210. [in Ukr.].
6. Moroz, L. I., Yakovenko, S. I. (2005, 2006) Vstanovlennia psykholohichnoho kontaktu pratsivnykamy vnutrishnikh sprav pry spilkuванні z riznymi katehoriiami hromadian [Establishment of psychological contact by internal affairs workers when communicating with different categories of citizens]. *Praktychna psykholohiia ta sotsialna robota*. № 11, pp. 21–37; № 12, pp. 16–29; № 1, pp. 33–42. [in Ukr.].
7. Moskalenko, V. V. (2005) Sotsialna psykholohiia [social psychology]. Kyiv : Tsentр navch. knyhy, 624 p. [in Ukr.].

ABSTRACT

Volodymyr Voloshyn. Forming the readiness of future officers of operational-search units to prevent conflicts in operative communication. The article highlights the peculiarities of forming the readiness of future officers of operational and search units to prevent conflicts in operative communication.

It is noted that social changes and information and technical features require the adjustment of the behavior of the participants of the communication process in order to achieve the goals of operative and search activity and the effective performance of assigned duties. At the same time, both the skills and abilities of operative officers, as well as the training of future officers of operative units, require adjustments.

The training of future officers needs to be reformatted taking into account the dynamism of the information and technical process to ensure the possibility of quick adaptation to new conditions.

It is proposed to divide the conflicts in operative and search activity into positive and negative.

Attention is drawn to the need to review the methodology of training officers of operative and search units, taking into account the needs of modernity and the information and technical features of information transmission during communication.

It is indicated that it is necessary to take into account the change in the modern communicative space, that is, the socio-psychological environment in which communication is carried out. After all, the full-scale russian invasion completely changed the socio-psychological conditions of Ukrainian society, which affected all spheres of its existence. Ukrainian society has become more sensitive, emotional, and mentally burdened, which collectively increases its conflict.

It is necessary to prepare for the fact that the further implementation of operative-search activities will be accompanied by increased conflict between objects of operative communication, which will require active actions on the part of subjects of operational-search activities to prevent conflicts and minimize their negative consequences.

Proposals have been made to ensure the training of future officers of operational-search units taking into account modern realities to ensure the effective performance of tasks of operational-search activity.

Keywords: *operative communication, communication, conflict, psychology, method of contact interaction. operative and search activity, training of future officers.*

УДК 341.4

DOI: 10.31733/2078-3566-2023-1-315-322

Юрій ОВЕРЧЕНКО®

викладач

*(Національна академія Державної прикордонної
служби України імені Богдана Хмельницького,
м. Хмельницький, Україна)*

ДЕСТАБІЛІЗАЦІЙНИЙ ВПЛИВ МОРСЬКОГО ТЕРОРИЗМУ НА СВІТОВУ ПРОДОВОЛЬЧУ БЕЗПЕКУ

Висвітлено дестабілізаційний вплив морського тероризму на світову продовольчу безпеку та можливості оперативних підрозділів розвідувальних служб у протидії цьому негативному явищу. Визначено, що проблема морського тероризму сьогодні залишається однією з найактуальніших, що значно впливає на торгове судноплавство в певних районах Світового океану, а також на стан регіональної безпеки. Підсумовується, що успішна протидія морському тероризму, котрий безпосередньо створює загрозу світовій продовольчій безпеці, що наочно продемонстрували російські терористи, на пряму залежить від ефективної діяльності оперативних підрозділів шляхом здобуття розвідувальної інформації та обміну цією інформацією в межах міжнародного співробітництва. Адже, враховуючи транскордонний характер морського тероризму, тільки консолідовані міжнародні зусилля забезпечать успіх контртерористичних заходів.

Ключові слова: *морський тероризм, міжнародний тероризм, тероризм на морському транспорті, оперативно-розушкова діяльність, антитерористична діяльність, антитерористичні заходи, інформація, ефективність.*

Постановка проблеми. Пересічний громадянин сприймає піратство як явище давнини, що дійшло до нас у вигляді розповідей, оповідань та сюжетів кінематографа про морських розбійників, які захоплювали морські судна. Та це не так, адже піратство живе й сьогодні і повністю позбавлене романтизму, оскільки належить до категорії міжнародного тероризму і є однією з найнебезпечніших форм злочинності, що суттєво дестабілізує нормальний розвиток міжнародних відносин [5, с. 3].

У новітній історії перша хвиля міжнародного тероризму, початком якої західні аналітики вважають 1968 рік, прокотилася численними терактами в різних країнах світу, переважно на авіалініях і повітряних лайнерах. Проте після вжиття авіакомпаніями виняткових заходів безпеки щодо захисту літаків цивільної авіації терористи почали

© Ю. Оверченко, 2023

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-6307-3459>

Yuriy.A.Overchenko@gmail.com